

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'

עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'

עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'

עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

העותרים ב-עת"מ 17658-12-15:

1. אייל לבבי
 2. נואף מסראווה
 3. נטלי אלוני
 4. דבורה ברוך
 5. ויקטוריה פישמן
 6. יונס סמיח
 7. מג'דולין אגבאריה
 8. אדם ברמן
 9. איתמר שמעוני
- ע"י ב"כ עו"ד שי דקס

העותרים ב-עת"מ 23028-12-15:

1. אורה אמזלג
 2. מעיין אשכנזי
 3. איטל גנון
 4. סעיד חוסין דבאח
 5. אסתר אתי דקל
 6. רונן זיו
 7. דניאל חנוכייב
 8. נועה יעקב
 9. אליהו כהן
 10. אשר כץ
 11. משה להט
 12. מיה לחוביץ
 13. אסף מאייר יצחקי
 14. בת אל משה
 15. האני נאג'ר
 16. רביד סובול פאלח
 17. אסף פרדס
 18. אמיר ק.
- ע"י ב"כ עו"ד יניב לנקרי

העותרים ב-עת"מ 26297-12-15:

1. סלומון טקה
 2. רחלי סילברן
 3. רותי רחל מרדכי
 4. אברהים עטייה
 5. ויקי עזרא אסף
 6. יואב מונסטרסקי
 7. עמרי שאשא
 8. יניב עמוס-דנקנר
- ע"י ב"כ עו"ד אורן טסלר

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

העותרים ב-עת"מ 48594-12-15:

1. אורי אגא מזרחי
 2. בן ציון מושקוביץ
 3. מאיר לוזון
 4. ניר הדרי
 5. בסאם עלקם
 6. אברהם גורקה
 7. יורם אקוע
 8. חגי בירן
- בעצמם

- נ ג ד -

המשיבות:

1. לשכת עורכי הדין
2. ועדת הבחינות של לשכת עורכי הדין
ע"י ב"כ עו"ד גלעד וקסלר

פסק דין

מבוא

1. בפני ארבע עתירות מנהליות שהדיון בהן אוחד ובגדרן טוענים העותרים כלפי חוקיותן וחוסר סבירותן של שאלות ותשובות שנכללו בבחינת ההסמכה בכתב שנערכת על ידי המשיבות (להלן בהתאמה: **הלשכה ו-ועדת הבחינות**). ארבע העתירות תוקפות את חוקיותן של שתיים מהשאלות בנימוק שהכללתן היא חריגה מסמכות וכן תוקפות 23 שאלות נוספות מחמת חוסר סבירות קיצוני. הסעד המבוקש בעתירות הוא פסילת השאלות ולחלופין הכרה במסיחים נוספים כתשובות נכונות.

2. העותרים בעת"מ 17658-12-15 הם תשעה נבחנים, שהציון שניתן להם לאחר קבלת השגות נע בין 63 ל-64. השאלות שאותן מבקשים עותרים אלה לתקוף מחמת חריגה מסמכות הן שאלות מס' 14 ו-67. השאלות שהחלטת ועדת הבחינות לגביהן חורגת ממתחם הסבירות הן 9, 39, 48 ו-52.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

3. העותרים בעת"מ 23028-12-15 הם 18 נבחנים. ל-17 מתוכם ציון של 63 או 64 ולאחד ציון של 60 אך אפשרות לעבור את הבחינה לפי שיטת הניקוד לכל פרק. השאלות בהן מתמקדים עותרים אלה הן: 14 ו-67 בעילת החריגה מסמכות ו-9, 30, 39, 52, 57 ו-78.

4. העותרים בעת"מ 26297-12-15 הם שמונה נבחנים, שציוניהם 63-64. עתירתם מופנה כלפי שאלות 9, 39, 51, 61, 64, 65 ו-77.

5. העותרים בעת"מ 48594-12-15 הם שמונה נבחנים המייצגים את עצמם. ציוניהם נעים בין 62 ל-64 והשגותיהם של עותרים אלה מופנות כלפי שאלות רבות, רבות מדי: 8, 10, 14, 15, 20, 26, 30, 31, 39, 42, 55, 58, 60, 61, 64, 66, 67, 77, 78.

6. הנה כי כן, לפנינו לא פחות מ-43 נבחנים המשיגים כלפי לא פחות מ-25 (מתוך 100) שאלות, כאשר ביחס לשתיים מתוכם נטענת טענת חוסר סמכות וביחס לנותרות מבוקש לפסול אותן או להכיר במסיחים נוספים כתשובות נכונות, וזאת מחמת חוסר סבירות קיצונית שנפלה בהחלטת ועדת הבחינות.

7. הדיון בעתירות אוחד ולבקשת העותרים התקיים הדיון בעתירה במועד מוקדם, ביום 1.2.2016, וזאת כדי לאפשר לעותרים, ככל שהעתירה תתקבל, להיבחן בבחינות בעל פה שעתידות להתקיים החודש.

התערבות בית המשפט בהחלטות ועדת הבחינות

8. לעותרים טענות רבות כלפי דרך התנהלותן של המשיבות תוך שחלק מהם מלינים על מהלך מכוון להביא להכשלת מספר רב של נבחנים בכדי לחסום את דלתות הכניסה למקצוע, וזאת באמצעות הערמת קשיים בדרך ניסוח הבחינה, הכנת בחינה ארוכה באופן משמעותי מהמקובל מבלי להגדיל בהתאמה את פרק הזמן העומד לרשות הנבחנים, ובשל כך הכשלת נבחנים רבים יותר. בעתירותיהם חוזרים העותרים על טענותיהם בדבר היקף הביקורת השיפוטית על החלטת ועדת הבחינות תוך שהם מפנים לפסקי דין שבהם בחרו בתני המשפט

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

לבחון את השאלות לגופן ולפסול שאלות שאינן ברורות, או שבין המסיחים יותר מתשובה אחת נכונה.

9. טרם בחינת הטענות הפרטניות המתייחסות לשאלות השונות נשוב ונציין כי היקף הביקורת השיפוטית על החלטות ועדת הבחינות הוא מוגבל וכי בית המשפט אינו "ועדת ערעורים על הגוף שהוסמך על פי חוק לדון בבחינות מקצועיות ואינו מוכן להחליט, במקומו של הגוף המוסמך, מה התשובות הנכונות ואם הנבחן הצליח בבחינה" (בג"צ 7505/98 קורינאלדי נ' לשכת עורכי הדין בישראל, פ"ד נג (1) 153, 166-167 (1999)).

10. התערבות בית המשפט בשיקול דעתה של ועדת הבחינות צומצמה לקיומם של הפגמים המנהליים, כאשר ועדת הבחינות חורגת מסמכותה וכוללת בבחינה שאלות בנושאים שאינם כלולים ברשימה שבתקנות לשכת עורכי הדין (סדרי בחינות בדיני מדינת ישראל, באתיקה מקצועית החלה על עורכי דין זרים ובמקצועות מעשיים, התשכ"ג-1962 (להלן: **תקנות הלשכה**)), כאשר שיקול דעתה של ועדת הבחינות לוקה בשיקול זר או בפגמים אחרים היורדים לשורש שיקול הדעת המנהלי, וזאת לצד עיוות דין ואי צדק. עוד נקבע כי "היקף ההתערבות המצומצם הוא אשר צריך להנחות את בית המשפט, בכל הנוגע לבחינות מקצועיות ולבחינות לשכת עורכי הדין בפרט וכי אין בעובדה שלבית המשפט ידע מקצועי ובקיאיות בתחום המשפט צריכה להביא להעמקת חקר בשאלות הבחינה" (עע"מ 1811/12 **לשכת עורכי הדין נ' לב רן**, פסקה 6 (2.5.2012)).

11. שאלת היקף הביקורת השיפוטית נדונה לאחרונה בעע"מ 989/15 **לשכת עורכי הדין בישראל נ' מוחמד סובח** (13.4.2015) (להלן: עניין **סובח**). בחוות דעתו, סוקר כב' השופט מ' מזוז את ההלכה והבהיר כי "ככלל אין הוא [בית המשפט] אמור לבחון את השאלות לגופן, כל עוד לא הונחה תשתית מספקת לכך ששיקול דעת הוועדה הבוחנת לוקה בפגם משפטי... " (שם, פסקה 11). בהמשך הוא מוסיף כי לא שוכנע כי המשיבים הניחו תשתית מספקת לכך שנפל פגם משפטי בשיקול הדעת של הוועדה הבוחנת או בהחלטותיה בנוגע לשאלות באופן שהצדיק את בחינת השאלות והתשובות לגופן. יחד עם זאת, משנטענו הטענות התייחס כב' השופט מזוז גם לשתי השאלות מושא הערעור. כב' השופט מזוז לא קיבל את עמדתו של בית המשפט לעניינים מנהליים לעניין פסילתן של שתי השאלות תוך שהזכיר את הדברים הבאים:

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

"ענייננו בוועדה סטטוטורית-מקצועית-בלתי תלויה, בראשות נשיא בית משפט מחוזי, שלצדו מכהנים 2 שופטים נוספים של בית משפט מחוזי, 3 עורכי דין מהשירות המשפטי הציבורי ו-3 עורכי דין מהסקטור הפרטי, ובהם שני פרופסורים מהאקדמיה. הרכבה המקצועי של הוועדה, כמו גם אי-תלותה ומהות תפקידה, מחייבים ריסון רב מצד בית המשפט בהפעלת ביקורת שיפוטית הנוגעת לניסוח שאלות ותשובות ובאשר לסיווגן." (פסקה 17).

12. בהמשך הדברים עמד כב' השופט מזוז על ההבחנה המתחייבת בין טענות המכוונות נגד שיקול הדעת של הוועדה הבוחנת בניסוח השאלות ובקביעת התשובות לבין הטענות בדבר חריגה מסמכות או פגם מהותי אחר היורד לשורש שיקול הדעת המנהלי, ועשוי להצדיק התערבות שיפוטית (עניין **סובח**, פסקה 21).

13. כב' המשנה לנשיאה, א' רובינשטיין, הדגיש בחוות דעתו כי "בכל הכבוד הרב והראוי לוועדה, שיקול דעת זה אינו בלתי מוגבל... תוך שהוסיף, בהפנותו לעע"מ 941/14 **עתאמלה נ' לשכת עורכי הדין** (29.2.2014) (להלן: עניין **עתאמלה**), כי כאשר מדובר במקרה גבולי, יטה בית המשפט במקרים המתאימים לפסול את השאלה כאיתות למשיבות בדבר חשיבות שקידתן על שאלות שהתשובה להן ברורה או מצויה בחומר הלימוד (שם פסקה ג'; עניין **עתאמלה**, פסקה ג'). כב' השופט א' שהם הצטרף לעמדתו של כב' המשנה לנשיאה לפיה "במקרים המתאימים יבדקו השאלות לגופן, ואין לשלול פסילה של שאלה או שאלות מסוימות, בהתאם לאמות המידה שנקבעו לעניין זה בפסיקה" (פסקה 1).

14. הנה כי כן, עמדתם של שופטי הרוב בעניין סובח היא כי מתחייבת גם בדיקה פרטנית של השאלות בעוד שנראה כי הגישה של דעת המיעוט סבורה כי אין לעשות כן מקום בו לא הונחה תשתית עובדתית מספיקה לקיומו של פגם בהפעלת שיקול דעתה של ועדת הבחינות. דווקא הבחינה שלפנינו, שבה מופנות טענות כלפי רבע מהשאלות (נציין כי העותרים המיוצגים על ידי עורכי דין תקפו מספר מצומצם של שאלות ומרבית השאלות הנתקפות כלולות בעתירתם של הנבחנים שאינם מיוצגים) מעמידה שוב את התהייה האם אכן על בית המשפט לפנות לבדיקה ולניתוח משפטי של כל אחת מהשאלות והתשובות, תוך שהוא סוקר את המטריה המשפטית הנוגעת לכל אחת מהשאלות, מחווה את דעתו לגבי התשובה הנכונה והתאמת מסיחים נוספים ובוחר האם אכן מדובר בחוסר בהירות ובאיזו מידה. לדידי, הגיעה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

העת, כל עוד זו שיטת הבחינה, לשקול מנימוקים מערכתיים ואחרים, אם אין להימנע מבחינה פרטנית של השאלות, ובמיוחד של אותן שאלות שלא נטענת לגביהן טענת חריגה מסמכות אלא טענת חוסר סבירות בניסוח השאלה או בבחירת התשובה הנכונה מבין המסיחים, וזאת אף שלעתים, כמו גם במקרה זה, בית המשפט מגיע למסקנה כי מתקיימים תנאים המצדיקים שינוי בהחלטת המשיבות בקשר לשאלה זו או אחרת.

15. עם זאת, נוכח ההלכה הנוהגת לא אמנע מבחינת השאלות, אך אבחן באופן פרטני ומפורט רק את אותן שאלות, שבהן הועלו טענות העוברות סף מסוים המצדיק את בחינתן על ידי בית המשפט ולא את כל 25 השאלות הנתקפות במסגרת העתירות. עוד אציין כי נוכח ריבוי הטענות בכל העתירות לא מצאתי מקום להתייחס באופן נפרד ומובחן לכל אחת מהעתירות או לדון בכל הטענות אלא רק באלה שמצאתי אותן מחייבות בירור. כך נטענו טענות פרוצדורליות כאלה ואחרות שאין בדעתי להתייחס אליהן.

חריגת המשיבות מסמכות

16. טענת החריגה מסמכות עניינה חריגת שתי שאלות הכלולות בבחינה מתחום הנושאים שניתן לשאול לגביהם בהתאם לפירוט שבתקנה 18 לתקנות הלשכה. תקנה זו קובעת כי:

- "הנבחן ייבחן באחדים מנושאים אלה:
- (1) חוקי יסוד;
 - (2) סמכויות בתי המשפט, לרבות בתי דין דתיים ובתי הדין לעבודה;
 - (3) סדרי הדין הפלילי לרבות סמכויות חקירה ואכיפה וסדרי הדין האזרחי לרבות בורריות;
 - (4) דיני ראיות, תוך שימת דגש על ההיבט המעשי;
 - (5) הליכי הוצאה לפועל, פשיטת רגל וכינוס נכסים;
 - (6) סדרי רישום של מקרקעין ושל זכויות במקרקעין ועקרונות המיסוי הקשור בכך;
 - (7) רישום בתאגידים, מסמכי תאגידים, הליכי פירוק, רישום שעבודים וביטולם;
 - (8) ניסוח חוזים ומסמכים משפטיים;
 - (9) שינויים וחידושים בחקיקה ובפסיקה בתחומים המופיעים בתקנה זו;
 - (10) אתיקה מקצועית, חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, והכללים שהותקנו לפיו;
 - (11) ידיעה כללית בכללי פרשנות. " [ההדגשה שלי – א.ד.]

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

17. השאלות בהן מדובר הן שאלות 14 ו- 67 שטענות לגביהן נכללו בשלוש מתוך ארבע העתירות (עת"מ 17658-12-15, 23028-12-15 ו- 48594-12-15).

שאלה 14

18. נוסח השאלה הוא :

"בשם חברת משחקים בע"מ הוגשה תביעה נגזרת, והחברה מעוניינת להגיש בקשה לפטור מתשלום אגרה על ההליך.

מה הדין?

- א. על חברת משחקים בע"מ להגיש את הבקשה לא יאוחר מ- 15 ימים ממועד הגשת התביעה הנגזרת.
- ב. על חברת משחקים בע"מ להגיש את הבקשה לא יאוחר מ- 20 ימים ממועד הגשת התביעה הנגזרת.
- ג. על חברת משחקים בע"מ להגיש את הבקשה לא יאוחר מ- 15 ימים ממועד אישור התביעה כתביעה נגזרת.
- ד. על חברת משחקים בע"מ להגיש את הבקשה לא יאוחר מ- 20 ימים ממועד אישור התביעה כתביעה נגזרת."

19. ועדת הבחינות בחרה את מסיח ג' כתשובה נכונה, וזאת בהתאם לתקנה 14(ב) לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007, (להלן: **תקנות האגרות**), שקובעת כי :

"על אף האמור בתקנת משנה (א), בעל דין החייב בתשלום אגרה בתביעה לפיצויים בשל נזק גוף, רשאי להגיש בקשה לפטור מתשלום אגרה, לא יאוחר מחמישה עשר ימים מהמועד שנקבע לתשלום האגרה לפי תקנה 5, **ובתביעה נגזרת רשאית החברה שבשמה מוגשת התביעה הנגזרת, להגיש בקשה לפטור מתשלום אגרה לא יאוחר מחמישה עשר ימים ממועד אישור התביעה כתביעה נגזרת.**" [ההדגשה שלי – א.ד.]

20. העותרים השונים טוענים כי מדובר בחריגה מסמכות, וזאת בשל כך שההליך של תביעה נגזרת אינו חלק מחומר הבחינה. הליך זה מוסדר בחוק החברות כאשר הרכיב בתקנה 18 לתקנות שעוסק בתאגידיים מצמצם את השאלות ל: **"רישום בתאגידיים, מסמכי תאגידיים, הליכי פירוק, רישום שעבודים וביטולם"** ואינו כולל הליך של תביעה נגזרת. העותרים מציינים

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

כי לא ניתן להשיב על השאלה מבלי לדעת מהי תביעה נגזרת, לדעת כי הליך בירורה נחלק לשני שלבים. לדידם של העותרים ניתן לשאול על נושאי אגרה, רק בנושאים הכלולים במסגרת תקנה 18 ולכן, נוכח ההנחיה לפרש את התקנה בצמצום יש לקבוע כי מדובר בשאלה שעניינה חורג מתחום הבחינה. נדבך נוסף לטענות העותרים היא טענת ה"דילוג", לפיה מדלגים הנבחנים, בעת שהם לומדים נושאים הכלולים בבחינה כמו סדר דין אזרחי, על סוגיות שעניינן סדר דין אזרחי בנושאים שאינם כלולים בתחום הנושאים הכלולים בתקנה 18 לתקנות הלשכה.

21. חיזוק לעמדתם מוצאים העותרים בגישתו של בית המשפט העליון בעניין **סובח**, שם עמד כב' המשנה לנשיאה על החשיבות בהקפדה על כך שהשאלות יהיו בנושאי הבחינה, וכן על הקביעות שנעשו בבג"ץ 10455/02 **בועז אלכסנדר אמיר נ' לשכת עורכי הדין**, פ"ד נז(2) 729 (2003) (להלן: עניין אמיר).

22. המשיבות טוענות כי התשובה לשאלה זו מצויה בתקנה 14 לתקנות האגרות ולא נדרשת כל ידיעה של חוק החברות כדי להשיב עליה. אין חולק כי תקנות האגרות, בהיותן עניין שבסדרי דין, נכללות בחומר הבחינה, ומאחר ואין צורך לדעת מעבר לכך בכדי להשיב על השאלה אין מדובר בשאלה החורגת מסמכות.

23. אף שניתן לתהות בדבר שכיחות ההיזקקות לבקשות לפטור מאגרה בתביעות נגזרות, בחינת השאלה והוראות תקנה 14(ב) לתקנות האגרות מלמדת כי מדובר בשאלה שעניינה דחיית תשלום אגרה המוסדרת באופן ברור בתקנה 14(ב) לתקנות האגרות ומתן התשובה אינו מצריך ידיעה נפרדת באשר למהותה של התביעה הנגזרת ודרכי בירורה. מכיוון שכך, ובהינתן היקף ההתערבות המוגבל בשיקול הדעת של ועדת הבחינות איני סבור כי קמה עילה להתערבות כזו. אוסיף כי איני רואה דמיון בין מה שנקבע בעניין **סובח** ובעניין **אמיר** לענייננו, שכן המדובר בשאלה הממוקדת לתשלום אגרה, עניין המצוי בין נושאי הבחינה.

שאלה 67

24. נוסח שאלה זו הוא:

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

"למשה רכב. ביום 1.1.14 ניתנה למשה הלוואה מבנק א' והרכב שועבד לטובת ההלוואה. השעבוד נרשם ביום 6.1.14. ביום 2.1.14 ניתנה למשה הלוואה מבנק ב' והרכב שועבד לטובת ההלוואה. השעבוד נרשם ביום 4.1.14. משה לא פרע את ההלוואות, ושווי הרכב מספיק לפירעון הלוואה אחת.

מה הדין?

- א. שעבוד לבנק א' עדיף על השעבוד לבנק ב'.
- ב. שעבוד לבנק ב' עדיף על השעבוד לבנק א'.
- ג. שני השעבודים אינם תקפים.
- ד. הרכב ימומש, ותמורתו תחולק בין שני הבנקים לפי הערך היחסי של החוב, מאחר ששני השעבודים נרשמו כדין.

25. המשיבות בחרו במסיח ב' וזאת בהינתן הוראות סעיף 4 לחוק המשכון, התשכ"ז-1967, שקובע כי:

"כלפי נושים אחרים של החייב יהיה כוחו של משכון יפה –

- (1) בנכסים שיש לגביהם בדין אחר הוראות מיוחדות לעניין זה – בהתאם לאותן הוראות;
- (2) בנכסים נדים ובניירות ערך שאין לגביהם בדין אחר הוראות מיוחדות לעניין זה והם הופקדו בידי הנושה או בידי שומר מטעם הנושה שאיננו החייב – עם הפקדתם כאמור וכל עוד הם מופקדים;
- (3) בנכסים נדים ובניירות ערך שלא הופקדו כאמור ובכל מקרה אחר – עם רישום המשכון בהתאם לתקנות שהותקנו לפי חוק זה, אולם כלפי נושה שידע או היה עליו לדעת על המשכון יהיה כוחו של המשכון יפה אף ללא רישום."

26. העותרים טוענים כי על פי תקנה 18(7) לתקנות ניתן לשאול את הנבחן שאלות באשר ל: "**רישום שעבודים וביטולם**", אך לא על התחרות בין שני שעבודים, שהיא שאלה מתחום הדין המהותי ואינה כלולה בגדרו של הרישום. טענה נוספת שעולה, גם אם לא נטענה בהכרח כך, היא כי האמור בפרט (7) לתקנה 18 ממוקד בהקשר לחברות ואינו חל על שעבוד של נכס בבעלות אדם פרטי, הנרשם אצל רשם המשכונות ולכן אינו חוסה בגדרה של תקנה 18(7) לתקנות הלשכה.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

27. המשיבות טוענות כי השאלה עוסקת ברישום שעבודים לטובת תאגידיים, שהרי המלווים המוזכרים בשאלה הם בנקים. עוד עוסקת השאלה במשמעות מועד הרישום של השעבודים השונה ולפיכך מדובר בשאלה שעניינה רישום שעבודים הכלולה במסגרת פרט (7) לתקנה 18. המשיבות מפנות לשוני בין נוסח פרט (7) לזה של פרט (6) לתקנה 18, שבו נרשם 'סדר' רישום של מקרקעין, ולמדות מכך שבהיעדרה של המילה 'סדר' אין לצמצם את חומר הבחינה לפרוצדורת הרישום כנטען על ידי העותרים. מכל מקום עמדת המשיבות היא כי קביעת התיחום המדויק מסורה לשיקול דעתן ואין עילה לבית המשפט להתערב בכך.

28. האופן בו נבחנים הנושאים הכלולים בתקנה 18 לתקנות הלשכה הוא קפדני. בעניין זה קבעה כב' השופטת ד' דורנר, בהצטרפה לעמדתו של כב' השופט (כתוארו אז) א' מצא בעניין **אמיר** את הדברים הבאים:

"בחינת ההתמחות דורשת מן הנבחנים להעמיס על זיכרונם חומר רב היקף שחלק ניכר מתוכו טכני, ושבחיי המעשה גם עורכי-דין מנוסים דולים אותו מן הכתובים. מתכונת זו מחייבת הגדרה ברורה של נושאי הבחינה ומתן פירוש דווקני לנושאים שהגדרתם עמומה". (עניין **אמיר**, עמ' 743).

29. חרף דברים אלה, במקרה דנן אני נכון לקבל את עמדת המשיבות כי לא קמה עילה מספקת להתערבות בשיקול דעתה הרחב של ועדת הבחינות בכל הנוגע לשאלה האם 'רישום' כולל בתוכו גם את משמעות הרישום, במובן התחרות האפשרית בין רישום שעבודים שונים, והוא אינו ממוקד אך ורק להיבט הטכני של הרישום, כנטען על ידי העותרים. יש לזכור כי המדובר במבחן להסמכת עורכי דין, שתפקידם אינו מתמצה בהיבט הטכני של מילוי הטפסים אלא בהיבט המהותי של הבנת משמעותם. המילה 'רישום' מאפשרת לדידי את הכללת השאלה שבוחנת את משמעות עיתוי הרישום בבחינה.

30. העניין הבא, שאותו יש לבחון הוא האם המונח 'רישום' שעבודים וביטולם' עוסק בשעבודים שנרשמים על נכסי תאגידיים או גם במשכון שנרשם על נכס של יחיד. טענה זו לא נטענה באופן ברור על ידי העותרים ותשובת המשיבות לשאלה שהועלתה בדיון הייתה כי יש לראות את המונח 'רישום' שעבודים וביטולם' ככזה שאינו בהכרח מתייחס לתאגידיים, שמוזכרים ברישא לתקנה 18 (7). בחינת הרכיבים השונים של תקנה 18 תומכת באפשרות זו נוכח כלילתם של נושאים שונים ומגוונים בחלק מרכיביה של תקנה 18. על רקע זה לא מצאתי

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

עילה להתערבות בשיקול דעתה של ועדת הבחינות גם בעניין זה, שלא הועלה באופן מלא על ידי העותרים, ואין לפסול את שאלה 67.

הטענות לחוסר סבירות מהותי

31. מכאן נפנה לדון בשאלות נוספות שלגביהן נטען לחוסר סבירות בעיקר בבחירת התשובה או התשובות הנכונות או פגמים בניסוח השאלות. את בחינת השאלות אעשה לפי סדרן, כאשר בכוונתי להתייחס רק לאותן שאלות, שמצאתי אותן מעוררות קושי ומצדיקות בחינה פרטנית ולא לכל השאלות שנזכרות בעתירות (בעיקרן בעתירה בעת"מ 48594-12-15, שהופנתה כלפי שאלות רבות). בחירת השאלות המרכזיות והתייחסות אליהן מאזנת נכונה בין הרצון לבחון את הטענות לבין התחושה שהפניית טענות כלפי 25 שאלות שונות היא מוגזמת וחורגת מכל פרופורציה (אבהיר כי אמירה זו אינה מופנית כלפי כל העותרים שכן חלק מהעתירות היה ממוקד יותר והופנה כלפי השאלות שנכון היה לבררן מבלי לכרוך שאלות אחרות). לפיכך בכל הנוגע לטענות שהופנו כלפי שאלות 8, 10, 15, 20, 26, 31, 42, 48, 55, 57, 58, 60, 66, 78 – מצאתי כי אין בטענות ממש, די בתגובת המשיבות כדי להבהיר מדוע אין מקום להתערבות בשיקול דעת המשיבות ולא נמצאה עילה להתערבות בית המשפט בשיקול דעת זה.

שאלה 9

32. נוסח השאלה הוא:

"אלונה הגישה תביעה בסדר דין מקוצר נגד שירה לתשלום פיצויים מוסכמים. שירה הגישה בקשת רשות להתגונן, אך לא התייצבה לדיון בבקשה.

מה הדין?

א. הבקשה תידון לפני רשם או שופט. בית המשפט רשאי לדחות את בקשת הרשות להתגונן ללא חקירה של שירה.

ב. הבקשה תידון לפני רשם או שופט. בית המשפט רשאי לדחות את בקשת הרשות להתגונן ללא חקירה של שירה, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

ג. הבקשה תידון לפני שופט. בית המשפט רשאי לדחות את בקשת הרשות להתגונן ללא חקירה של שירה.

ד. הבקשה תידון לפני שופט. בית המשפט רשאי לדחות את בקשת הרשות להתגונן ללא חקירה של שירה מטעמים מיוחדים שיירשמו.

33. ועדת הבחינות בחרה במסיח ב' כתשובה נכונה וזאת נוכח האמור בתקנה 205 (ג) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: **תקנות סדר הדין האזרחי**). תקנה זו קובעת כי:

"(א) בקשת רשות להתגונן תכלול את טיעוניו של המבקש ואת האסמכתאות לעניינם, והיא תהא נתמכת בתצהיר המבקש, שיפורש בו אם מתכוון המבקש לטעון נגד תביעת התובע כולה או חלקה בלבד, ואם נגד חלקה – איזה חלק; תצהיר שלא צורף לבקשה בעת הגשתה, לא יצורף לה אלא ברשות בית המשפט או הרשם.

(ב) הוגשה בקשת רשות להתגונן, יומצא עותק מהבקשה לבעלי הדין הנוגעים בדבר.

(ג) **בית המשפט או הרשם יחליט בבקשת הרשות להתגונן על יסוד הבקשה וחקירת המצהיר, ואולם רשאי הוא ליתן רשות להתגונן על יסוד הבקשה בלבד, ורשאי הוא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לדחות בקשת רשות להתגונן על יסוד הבקשה בלבד.**"

34. לטענת העותרים יש לפסול את השאלה או לחלופין להוסיף את מסיח א' כתשובה נכונה. העותרים טוענים כי במקרה זה בית המשפט לא ביקש לדחות את הבקשה למתן רשות להתגונן על יסוד הבקשה בלבד אלא ההיפך מכך הוא קבע מועד לדיון שאליו על הצדדים להתייצב.

35. מאחר ולבית המשפט או לרשם סמכות לדחות בקשת רשות להתגונן אף ללא חקירה של המצהיר הרי שמקום בו נקבע כי התייצבות המצהיר נדרשת, אין להניח כי בית המשפט או הרשם התעתד לקבל החלטה על פי הבקשה בלבד. מכאן שיש נפקות לקביעת מועד דיון ולכך שהמצהירה לא התייצבה. קביעת מועד הדיון יוצרת לטענת העותרים סיטואציה שונה שעליה חלה תקנה 522 לתקנות סדר הדין האזרחי שבה נקבעה חובת בעל דין להתייצב לחקירה על

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

תצהיר שנתן בהליך ביניים. טענה נוספת שמועלית באחת העתירות מפנה לכך שהחלופות אינן רלוונטיות נוכח הוראותיה של תקנה 157 (2) לתקנות סדר הדין האזרחי.

36. המשיבות טוענות כי ממילא שני המסיחים הרלוונטיים הם א' ו- ב', שכן מסיחים ג' ו- ד' עניינם דיון בפני שופט ולא בפני שופט או רשם. אשר לשני המסיחים הראשונים מדובר בהסדר דיוני מיוחד שחל על חקירה בבקשת רשות להתגונן. המשיבות טוענות כי השאלה ממוקדת למצב שבו נדחית בקשת רשות להתגונן מבלי שהמצהיר נחקר עליה ואין חשיבות לשאלה מדוע אינו נחקר. להבנתן של המשיבות מדובר בדין מיוחד שחל על בקשות רשות להתגונן, ולכן לא חלה תקנה 522.

37. הצדדים כולם נסמכים על פסק דינו של בית המשפט העליון בע"א 8493/06 עזבון המנוח ציון כהן נ' הבנק הבינלאומי הראשון, פ"ד סד(2) 256 (2010) (להלן: עניין עזבון כהן), כאשר כל אחד מהצדדים תומך את עמדתו בדברים אחרים שנכתבו שם. פסק הדין בעניין עזבון כהן עוסק במצב שבו הוגשה נגד אדם תביעה בסדר דין מקוצר. הוא הגיש בקשת רשות להתגונן, שאותה תמך בתצהיר, אך נפטר בטרם הספיק להיחקר על תצהירו. בית המשפט העליון הבהיר את משמעות ההוראה שבתקנה 205(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי:

"משמעות הוראה זו הינה, כי, בדרך כלל, יחליט בית המשפט בבקשת רשות להתגונן על יסוד הבקשה, התצהיר הנלווה לה, וחקירת המצהיר על תצהירו. עם זאת, על פי הוראת תקנה 205(ג), חקירת המצהיר אינה נדרשת כתנאי בל-יעבור לצורך מתן החלטה בבקשה לרשות להגן, ורשאי בית המשפט בנסיבות מתאימות ליתן רשות להתגונן על יסוד הבקשה גם בלא חקירת המצהיר, ואף בלא טעמים מיוחדים לכך. כן מוסמך בית המשפט לדחות בקשה לרשות להגן גם בלא חקירת המצהיר, אך זאת, רק מטעמים מיוחדים שיירשמו. הטעם לאבחנה בין מצב של מתן רשות להתגונן למצב של דחיית הבקשה לרשות להגן מבחינת טיב ועוצמת הטעמים המונחים ביסוד ההחלטה נעוץ בכך שבמקרה הראשון – ניתנת זכות להגן, ונגישותו של הנתבע לערכאות להוכיח את הגנתו לתביעה אינה נפגעת; במקרה השני, בו נשללת הזכות להגן, ונמנעת מהנתבע הגישה לערכאות, מחייב הדין קיומם של טעמים מיוחדים לשלילה זו, כשזו נעשית ללא חקירתו של המצהיר" (שם, 269).

38. בהמשך הדברים מבהירה כב' השופטת א' פרוקצ'יה את הרציונל לגישה כי ניתן לדון בבקשה ובתצהירו של המנוח, גם אם אינו זמין לחקירה נגדית:

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'

עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'

עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'

עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

"פסילתו של תצהיר נפטר אשר ביקש רשות להתגונן מטעמי אי-קבילות עלולה לקפח את סיכוייו של העזבון להתגונן – זכות דיונית טבעית לנתבע בהליך דיוני רגיל, וזכות דיונית, שאפשר שהיתה מוקנית למבקש רשות להגן אילו נותר בחיים, ונחקר על תצהירו. ההגנה על זכותו של עזבון נפטר למצות את יומו בבקשה לרשות להגן גם כאשר הנתבע הלך לעולמו, מצדיקה הגמשה של הכלל הקובע אי-קבילות תצהיר באין זמינות המצהיר להיחקר על תצהירו מחמת פטירתו..."

39. והיא מוסיפה את הדברים הבאים:

"המצהיר, אכן, לא נחקר על תצהירו, אך לא מכיוון שסירב להתייצב לחקירה אף שנדרש לכך, אלא מאחר ששוב לא היה בין החיים; מדובר בתביעה בסדר דין מקוצר בהיקף כספי ניכר ביותר בשיעור של למעלה מ-41 מליון ₪ ושכר טרחה העולה על 1.5 מיליון ₪; תביעה כזו כנגד אדם פרטי – או כנגד עזבונו – עלולה להביאם לכדי מפולת כלכלית, ומחייבת מתן משקל ראוי לגופן של הטענות המועלות בתצהיר הנילווה לבקשה לרשות להגן, גם אם בכורח הנסיבות לא התאפשר לחקור את המצהיר. " (עמ' 278, ההדגשה שלי – א.ד.).

40. הנה כי כן, בחינתה של הלכת עזבון כהן מלמדת כי זו ניתנה על רקע חוסר האפשרות לקיים את חקירתו של כהן המנוח, בעוד שנתוני השאלה עוסקים בהיעדר התייצבות ללא כל נתון המלמד על נבצרות כזו או אחרת. מכאן, ספק אם התשובה שנבחרה היא התשובה הנכונה והמעט שניתן לומר הוא כי יש יסוד לטענה שנוכח חוסר הבהירות יש לראות גם במסיח אי כתשובה נכונה. יובהר, ענייננו מצב שבו קבע בית המשפט מועד לדיון ולחקירה והמצהיר אינו מתייצב. מצב זה מציג תמונה שלפיה חדלה המצהירה באי התייצבותה והנשאל אמור להידרש לנפקות שיש לכך שהמצהירה לא התייצבה. לפיכך, אותם טעמים מיוחדים שנדרשים אגב דחיית בקשה למתן רשות להגן על יסוד הבקשה בלבד אינם בהכרח חלים במצב שבו נקבע דיון, שאליו אמורה המצהירה להתייצב, והיא אינה מתייצבת על כל הכרוך באי התייצבות לדיון שנקבע, וזאת כאשר חוסר התייצבות אינו נובע מהיעדר יכולתה של המצהירה להתייצב, כפי שנלמד מעניין עזבון כהן.

41. נפנה אפוא לדון בשאלה האם נוכח מסקנתי כמפורט לעיל קמה עילה להתערבות בשיקול הדעת הרחב של ועדת הבחינות. כפי שציינתי לעיל גישתו של בית המשפט העליון מחייבת בחינה פרטנית של שאלות וניתוחן של התשובות האפשריות. כך בחנו השופטים בעניין

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'

עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'

עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'

עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

סובח, אף שכאמור מהדברים שכתב כב' השופט מזוז נראה כי גישתו היא שראוי להימנע מכך. לאחר שנתתי את דעתי לעוצמת הפגם בבחירת התשובות הנכונות הגעתי לכלל מסקנה כי נוכח אי הבהירות הקיצוני שעולה מתוך נתוני השאלה קם בסיס מספיק להתערבות בשיקול דעתה של ועדת הבחינות ולקבלתו של מסיח א' כתשובה נכונה לשאלה 9.

שאלה 30

42. שאלה זו עניינה אזרחית ותושבת ברוזיל שגילתה לאחרונה את זהות אביה. בית המשפט בברזיל הכיר בכך בפסק דין הצהרתי. לאחר 4 שנים נפטר האב והותיר אחריו חשבון בנק בישראל שבו סכום של 3,000,000 ₪. הבת מבקשת לקבל את הסכום שבחשבון הבנק בהסתמך על פסק החוץ. בית המשפט בברזיל היה מוסמך לתת את פסק הדין, פסק הדין אינו ניתן עוד לערעור בברזיל ואינו סותר את תקנת הציבור בישראל. עוד נכתב בשאלה כי בברזיל אוכפים פסקי דין ישראליים.

43. החלופות שהוצעו היו כי על הבת לפנות לבית המשפט לענייני משפחה בבקשה להכריז על פסק החוץ כאכיף ובית המשפט מוסמך להכריז על כך. החלופות האחרות מציעות פניה לבית משפט השלום ולבית המשפט המחוזי והחלופה שנבחרה היא כי בית המשפט אינו מוסמך להכריז על פסק החוץ כאכיף. החלופה האחרונה נבחרה כנכונה בהינתן כי המדובר בפסק חוץ הקובע סטטוס. השאלה מופנית ליישום סעיף 3 לחוק אכיפת פסקי חוץ, התשי"ח-1958, (להלן: **חוק אכיפת פסקי חוץ**), שקובע כי:

- "בית משפט בישראל רשאי להכריז פסק-חוץ כפסק אכיף אם מצא שנתקיימו בו תנאים אלה:
- (1) הפסק ניתן במדינה שלפי דיניה בתי המשפט שלה היו מוסמכים לתתו;
 - (2) הפסק אינו ניתן עוד לערעור;
 - (3) החיוב שבפסק ניתן לאכיפה על פי הדינים של אכיפת פסקי דין בישראל, ותכנו של הפסק אינו סותר את תקנת הציבור;
 - (4) הפסק הוא בר-ביצוע במדינה בה הוא ניתן."

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

44. לטענת העותרים התנאי הרביעי המופיע בסעיף 4 לחוק אכיפת פסקי חוץ לא הובא במסגרת השאלה ולא ניתן לדעת מתוך השאלה האם האב הוא תושב ישראל או תושב ברזיל. בשל היעדר נתונים לעניין היות הפסק בר ביצוע במדינה בה ניתן הרי שאין תשובה נכונה בין החלופות. מכל מקום העותרים סבורים כי בנסיבות אלה יש לקבל כנכונה את תשובה א'.

45. המשיבות סבורות כי מדובר בפסק דין הקובע סטטוס ולכן גם ללא ציון מפורש של התנאי הדורש היותו בר אכיפה בשאלה, צריך היה להיות ברור לנבחנים שאינו כזה.

46. לא מצאתי עילה להתערבות בשיקול הדעת של ועדת הבחינות בקשר עם שאלה זו. השאלה נראית בעיני בהירה דיה וכך גם בחירת התשובה. מקובלת עלי אפוא עמדת המשיבות מטעמיהן.

שאלה 39

47. נוסח השאלה הוא :

"שאלה היא יורש של מקרקעין רשומים בחיפה לפי צוואת אביו המנוח. יונה היא אחותו של שאול, אשר מבקשת להתמנות למנהלת העיזבון של האב. דניאל הוא קרוב משפחה שטוען כי המקרקעין הני"ל נמכרו לו על ידי האב בטרם פטירתו, ולכן הוא הבעלים של המקרקעין.

איזה משפט הוא הנכון?

- א. שאול ויונה רשאים להגיש תביעה לסעד הצהרתי בדרך של המרצת פתיחה לבית משפט השלום בחיפה.
- ב. כולם רשאים להגיש תביעה לסעד הצהרתי בדרך של המרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי בחיפה.
- ג. יונה ודניאל רשאים להגיש תביעה לסעד הצהרתי בדרך של המרצת פתיחה לבית משפט השלום בחיפה.
- ד. שאול ודניאל רשאים להגיש תביעה לסעד הצהרתי בדרך של המרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי בחיפה.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

48. המסיח הנכון לעמדת המשיבות הוא מסיח ד'. בחירת התשובה נסמכת על תקנה 254 לתקנות סדר הדין האזרחי, שבגדרה נקבע כי אין להביא בדרך של המרצת פתיחה בקשה בדבר מינוי מנהל עזבון. מטעם זה מסיחים א', ב' ו- ג' נפסלים ונותר רק מסיח ד'.

49. העותרים מפנים לכך שתנאי לכך שתהיה ליורש זכות תביעה הוא כי נתבקש וניתן צו קיום צוואה ולכן היה על היורש לפנות לרשם לענייני ירושה. ללא פנייה כזו עצם הגשת הליך לבית המשפט מנוגדת לסעיף 39 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 (להלן: **חוק הירושה**). עוד נטען כי לא ברור מתוך השאלה מהו הסעד המבוקש על ידי היורש, האם היורש מבקש כי תוצהר בעלותו או לעתור להוצאת צו ירושה. ככל שניתן צו קיום צוואה או צו ירושה הרי שממילא היורש אינו צריך לפנות לבית המשפט כלל שכן רישום המקרקעין על שמו יכול להיעשות באופן ישיר. החסר שיש בציון הסעד ששאל מבקש גורם להטעיה ומביא לחוסר סבירות.

50. עמדת המשיבות היא כי התשובה לשאלה היא ברורה. מבין המסיחים קיים אחד נכון, זה שיונה אינה מופיעה בו, והעותרים לא נזקקים להעלות השערות מהשערות שונות באשר למה ששאל חפץ בו.

51. אף שניתן היה לכלול במסגרת השאלה פירוט נוסף לגבי הסעד שביקש שאול, עדיין בחירת התשובה מבין המסיחים אינה כזו שיש בה כדי להקים עילת התערבות של בית המשפט בשיקול דעת הוועדה. ברי מתוך השאלה כי שלוש התשובות שבהן מופיעה יונה אינן יכולות לבוא בחשבון ומכאן שנותרת תשובה נכונה אחת. התשובה הנכונה חלה ככל ששאל פונה בסעדים שונים שאליהם ניתן לעתור במסגרת המרצת פתיחה. איני סבור כי התשובה הנכונה עומדת בניגוד לחוק הירושה, שכן לא הונח בסיס כלשהו להניח זאת, ואין מניעה לכך ששאל ינקוט הליכים כאלה או אחרים במסגרת של המרצת פתיחה.

שאלה 52

52. שאלה זו עניינה ילד בן 12 שנחקר בגין חשד לביצוע עבירת אלימות, שהחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955 (להלן: **חוק הגנת ילדים**), חל עליה. חוקר הילדים תעד את החקירה בהקלטה קולית ובפתח המשפט טען הסנגור כי התיעוד נעשה שלא כדין. עוד

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

נטען כי התביעה סירבה לבקשתו של הסנגור להעתיק את קלטת החקירה אף שהיא מחויבת לכך. השאלה הייתה איזה מבין המשפטים שנרשמו הוא הנכון ביותר.

53. התשובה שנבחרה על ידי ועדת הבחינות הייתה כי היה על חוקר הילדים לתעד את החקירה בוידאו, אלא אם כן הילד סרב לכך או שאין אפשרות סבירה לעשות כן, וכן כי אין חובה לאפשר לסנגור להעתיק את הקלטת, זאת מכוח ההוראה שבסעיפים 5א ו-5ב לחוק הגנת ילדים. סעיף 5א לחוק הגנת ילדים קובע כי:

"(א) חוקר ילדים יתעד חקירת ילד הנעשית על ידו, במלואה, לרבות כל חילופי הדברים עם הילד הנחקר או בנוכחותו, כדלקמן –

- (1) באמצעות וידאו;
- (2) בהקלטה קולית - אם אין אפשרות סבירה לתיעוד באמצעות וידאו, או אם סירב הילד להשיב לשאלות חוקר הילדים בשל השימוש בוידאו וסירובו תועד באמצעות וידאו;
- (3) בכתב - אם אין אפשרות סבירה לתיעוד בהקלטה קולית, או אם סירב הילד להשיב לשאלות חוקר הילדים בשל ההקלטה הקולית וסירובו תועד בהקלטה כאמור."

54. סעיף 5ב' לחוק הגנת ילדים קובע:

"(א) הוראות סעיפים 74 ו-75 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - חוק סדר הדין הפלילי), יחולו על קלטת חקירה ועל תמליל, בשינויים אלה:

- (1) התובע יעביר לידי הנאשם את התמליל;
- (2) הנאשם זכאי להאזין לקלטת החקירה, לצפות בה, ולהשוות את תוכנה לאמור בתמליל;
- (3) הנאשם אינו זכאי להעתיק את קלטת החקירה, להוציאה ממקום הימצאה הקבוע או לקבל לידיו את העתקה, אלא אם כן הורה בית משפט אחרת, מטעמים מיוחדים שיפרט;

"...

55. העותרים טוענים כי על פי המציאות המשפטית חל חוק הגנת ילדים רק על ילדים שהם קורבנות או עדים לביצוע העבירה ולא על ילדים הנחקרים כחשודים. עמדה זו נשענת על לשונו של החוק ועל מטרותיו. עיון בתוספת לחוק אליבא דעותרים מלמד כי החשוד בביצוע אותן עבירות אינו ילד אלא הורה של הילד או אחיו ואין תחולה של חוק הגנת ילדים על ילד שחשוד בביצוע עבירת אלימות.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

56. עמדת המשיבות היא כי התשובה לשאלה היא ברורה וכי סעיף 2(א) לחוק הגנת ילדים מצוין כי:

"אין מעידים ילד על עבירה המנויה בתוספת, שנעשתה בגופו או בנוכחותו או שהוא חשוד בעשייתה ואין מקבלים כראיה הודעתו של ילד על עבירה כאמור, אלא ברשות חוקר ילדים."

57. המשיבות נסמכות גם על סעיף 4 לחוק הגנת ילדים שבו נאמר:

"(א) ילד החשוד בביצוע עבירה המנויה בתוספת (בחוק זה- ילד חשוד), יוזמן לחקירה ויחקר בידיעת הורהו, ואם לא ניתן לאתר את הורה הילד במאמץ סביר – בידיעת קרוב משפחה בגיר או אדם בכיר אחר המוכר לילד, ובלבד שנשמעה עמדת הילד לעניין זהות אותו בגיר..."

58. לטענת המשיבות בנתוני השאלה הובהר כי מדובר בעבירת אלימות שהחוק חל עליה ולכן אין משמעות לכך שאין עבירה כזו בתוספת לחוק. בנוסף נשענות המשיבות על הרציונל של החוק שאינו מצומצם להגנה על ילד מתלונן או עד ויש להחילו גם על ילד שהוא חשוד. מכל מקום נטען כי התשובה שנבחרה היא הנכונה ביותר.

59. לא מצאתי עילה להתערב בעמדת המשיבות. על פני הדברים עיון בחוק הגנת ילדים מלמד כי הוא חל גם על ילדים חשודים וכך גם לכאורה ההוראה הנדונה בשאלה.

שאלה 77

60. בשאלה זו נבחנה תקופת ההתיישנות. נוסח השאלה הוא:

"דן חשוד בביצוע התקהלות אסורה (ביחד עם חבריו), שדינה מאסר שנה, ולכן היא עבירה מסוג עוון. העבירה בוצעה לפני 4 שנים ו- 11 חודשים. החקירה הסתיימה בו ביום, ולא בוצעו מאז כל פעולות חקירה בנושא. לפני 3 חודשים החליט התובע שקיימות ראיות מספיקות להגשת כתב אישום, אך הציע לדן הסדר כדן ולפיו התובע יתחייב להימנע מהגשת כתב אישום נגד דן ולסגור את תיק החקירה נגדו אם דן יודה בעובדות המהוות את העבירה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

כמפורט בהסדר וישלם לאוצר המדינה תשלום בסך 20,000 ₪ בתוך 3 חודשים. דן חתם על ההסדר, אך אף שחלפו 3 חודשים מיום החתימה על ההסדר לא שילם דן את התשלום לאוצר המדינה.

מה הדין?

- א. התובע רשאי להגיש כתב אישום נגד דן בתוך חודש אחד, ולא תחלוף תקופת ההתיישנות שנקבעה לעבירה שביצע דן.
- ב. התובע רשאי להגיש כתב אישום נגד דן בתוך 4 חודשים, ולא תחלוף תקופת ההתיישנות שנקבעה לעבירה.
- ג. התובע רשאי להגיש כתב אישום נגד דן בתוך 5 שנים ו-4 חודשים, ולא תחלוף תקופת ההתיישנות שנקבעה לעבירה שביצע דן.
- ד. תקופת ההתיישנות שנקבעה לעבירה שביצע דן חלפה, ואי אפשר להגיש כתב אישום.

61. ועדת הבחינות קבעה כי התשובה הנכונה היא ב', וזאת בהסתמך על סעיפים 9, 67א,
67ג ו-67 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982.

62. העותרים טוענים כי בניסוח של חלופה א' לא טרח מנסח השאלה לנקד בפסיק את החלופות לאחר המילה ולא והדבר שינה את משמעות חלופה א' ולפיה ניתן להגיש את כתב האישום תוך חודש אחד מבלי שתקופת ההתיישנות תחלוף. לכן, גם תשובה א' נכונה. בשל העדרו של פסיק לאחר המילה 'ולא' הופכים המסיחים האחרים לתשובות נכונות.

63. המשיבות סבורות כי קריאת השאלה כפשוטה אינה מגלה קושי. ברי כי הכוונה היא למועד שלאחריו לא תוכל המאשימה להגיש כתב אישום בשל התיישנות ולכן התשובה הנכונה היא זו שנבחרה ואין לקבל את הטענה כי גם תשובה א' נכונה. לטענת המשיבות הן נעזרות בעורך לשוני הקובע את מיקום הפסיקים בשאלות ובמסיחים השונים.

64. איני סבור כי קמה עילה להתערבות בשיקול דעתה של ועדת הבחינות או כי נפל פגם בדרך ניסוח השאלה או בפסיק. דומה כי השאלה וגם התשובות ברורות ובוודאי שלא ניתן למצוא עילת התערבות מנהלית.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

בחירת שני מסיחים נכונים חלף פסילת שאלה

65. העותרים בעת"מ 26297-12-15 הלינו כלפי החלטת ועדת הבחינות להכיר בשני מסיחים נכונים בשאלות 51, 64 ו-65 בשלב ההשגות ולשיטתם היה מקום לפסול את השאלות כולן. ההבחנה שמציעים העותרים היא בין קבלת שני מסיחים אפשריים לבין קבלת שני מסיחים סותרים שאותם לא ניתן לקבל. עמדת המשיבות היא כי הדבר מצוי במסגרת שיקול הדעת.

66. בעניין זה עמדתי כעמדת המשיבות, כפי שאף ציינתי לאחרונה בהקשר אחר בפסק הדין בעת"מ (י"ם) 28300-09-15 מוסעאב שוהנה נ' משרד הבריאות (30.11.2015). אני שותף לדברים שנאמרו על ידי כב' השופטת נ' בן אור בעת"מ (י"ם) 506-06-14 כהן נ' לשכת עורכי הדין (20.7.2014) וכב' הנשיא ד' חשין בעת"מ (י"ם) 16421-06-13 עמר נ' לשכת עורכי הדין (1.8.2013) בעניין זה. למשיבות שיקול דעת בבחירת האפשרות לפסול שאלה או להכיר בשני מסיחים כתשובות נכונות.

סיכום

67. על יסוד כל האמור העתירות: עת"מ 17658-12-15, עת"מ 23028-12-15 ועת"מ 26297-12-15 מתקבלות בחלקן במובן זה ששמיח א' של שאלה 9 יוכר גם הוא כתשובה נכונה. יתר הטענות וכן טענות העותרים בעת"מ 48594-12-15 – נדחות.

68. בנסיבות העניין - אין צו להוצאות וכל צד יישא בהוצאותיו.

69. טרם סיום אעיר כי מלאכת הכנת הבחינות היא מלאכה קשה וסבוכה, מצריכה מאמצים ומציבה אתגרים. אין לדמות את הביקורת בדיעבד לכל מה שכרוך בהכנת השאלות מראש. לא היה מקום להטלת דופי בוועדת הבחינות וחבריה או בעורך הדין המייצג אותם נאמנה ומוטב היה להימנע מלייחס להם מניעים פסולים (טענות שנטענו בחלק מהעתירות ולא

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

05 פברואר 2016

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 17658-12-15 לבבי ואח' נ' לשכת עורכי הדין ואח'
עת"מ 23028-12-15 אמולג ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 26297-12-15 טקה ואח' נ' לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
עת"מ 48594-12-15 אגא מזרחי ואח' נ' לשכת עורכי הדין, וועדת הבחינות

בכולן). יש לקוות כי הנבחנים שיוסמכו בעתיד כעורכי דין ינהגו בחבריהם למקצוע יחס חברי ומכבד, שמאפיין מאז ומעולם את מקצוע עריכת הדין בישראל ואת העוסקים בו.

ניתן היום, כ"ו שבט תשע"ו, 05 פברואר 2016, בהעדר הצדדים.
המזכירות תעביר את פסק הדין לבאי כוח הצדדים בכל העתירות.

ארנון דראל

ארנון דראל, שופט

